

Tillämpningsanvisningar

**för Vård och omsorg samt
Funktionsnedsättningsområdet**

Fastställd: 2021-04-26, KS-20/01624
Reviderad: 2022-04-26, KS-22/00406
Revideras: Årligen vid behov.

Innehållsförteckning

Innehåll

1	Lagstiftning och rekommendationer	3
2	Beräkning av förbehållsbelopp.....	3
2.1	Minimibelopp.....	4
2.1.1	Minimibelopp för personer under 61 år.....	4
2.2	Individuell del.....	4
2.2.1	Avgift för mat.....	5
2.3	Boendekostnad.....	5
2.3.1	Hyreslägenhet.....	5
2.3.2	Bostadsrätt.....	5
2.3.3	Egen fastighet.....	6
3	Beräkning av avgiftsunderlag.....	6
3.1	Inkomstbegrepp.....	6
3.2	Inkomst av kapital.....	6
3.3	Inkomstsuppgifter och inkomstförfrågan.....	6
3.4	Inkomster för makar.....	7
3.4.1	Inkomster för ej sammanboende makar.....	7
3.5	Inkomster för sammanboende.....	7
3.6	Högekostnadsskydd/maxtaxa.....	7
3.7	Hyresjämkning vid dubbla boendekostnader.....	7
4	Avgiftsbeslut.....	7
4.1	Överklagande.....	7
4.2	Särskild omprövning.....	7
4.3	Årlig omprövning.....	8
5	Avgiftskonstruktion i ordinärt boende.....	8
5.1	Hemtjänst.....	8
5.2	Trygghetslarm.....	8
5.3	Demensdagvård.....	8
5.4	Matabonnemang.....	8
5.5	Näringsdryck och sondnäring.....	8
5.6	Frånvaro.....	9
5.7	Retroaktiv justering.....	9
6	Avgiftskonstruktion i särskilt boende.....	9
6.1	Omvårdnad och service.....	9
6.2	Kost.....	9
6.3	Hyra.....	9
6.4	Boendeavgift.....	9
6.5	Förbrukningsmaterial.....	9
6.6	Medboende.....	10
6.7	In- och utflyttning.....	10
6.8	Frånvaro.....	10
6.9	Retroaktiv justering.....	10
7	Hemsjukvård och rehabilitering.....	10
8	Korttidsboende och växelvård.....	11
9	Avgiftskonstruktion inom LSS.....	11
9.1	Insatser.....	11
9.2	Hyra.....	11
9.3	Kost.....	11
10	Dödsboförvaltning och åtgärder enligt begravningslagen.....	11

1 Lagstiftning och rekommendationer

För hemtjänst, dagverksamhet och bostad i särskilt boende som avses i socialtjänstlagen (SoL) 5 kapitlet 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket och som inte omfattas av 12 kapitlet jordabalken får kommunen ta ut skäliga avgifter enligt grunder som kommunen bestämmer. I SoL 8 kap finns lagstiftningens grunder för avgiftsuttag.

Avgiftssystemet och dess tillämpningsregler styrs av flera lagar, rekommendationer och förordningar. Till dessa hör:

- Socialtjänstlagen (2001:453), SoL
- Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) LSS
- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL
- Socialförsäkringsbalken 2010:110
- Lag om vissa kommunala befogenheter 2009:47
- Inkomstskattelagen 1999:1229
- Kommunallagen (KL) 2017:725
- Rekommendationer från Livsmedelsverket.
- Rekommendationer från Konsumentverket.
- Äktenskapsbalken 1987:230
- Avgifter inom äldre och handikappomsorg, proposition 2000/01:149

Rutinerna revideras årligen med stöd av:

- Socialstyrelsens meddelandeblad: Uppgifter för beräkning av avgifter för äldre- och handikappomsorgen som utges årligen.
- Vissa avgifter är knutna till andra årliga handlingar som till exempel prisbasbeloppet, med mera
- Förändringar av avgifter antas årligen av Kommunfullmäktige.

2 Beräkning av förbehållsbelopp

Med förbehållsbelopp menas det belopp som den enskilde har rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut för hemtjänst, trygghetslarm, distributionsavgift och kommunal hälso- och sjukvård.

Om förbehållsbeloppet inte kan uppnås efter uttag av avgifter reduceras avgiften för service och omvårdnad.

Förbehållsbeloppet består av tre delar:

- Minimibelopp
- Individuell del
- Boendekostnad

2.1 Minimibelopp

Det schabloniserade minimibeloppet ska täcka normalkostnader för följande poster:

- livsmedel, kläder, skor
- fritid, hygien
- dagstidningar, telefon, TV-avgift
- hemförsäkring
- öppen hälso- och sjukvård, tandvård
- hushållsel
- förbrukningsvaror
- resor
- möbler, husgeråd
- läkemedel

Minimibeloppet, ett för ensamstående och ett lägre för sammanlevande makar och sambor, utgör del av prisbasbeloppet enligt 9 kap. 7 § SoL. Socialstyrelsens meddelandeblad: Uppgifter för beräkning av avgifter för äldre- och handikappomsorgen utges årligen.

2.1.1 Minimibelopp för personer under 61 år

Yngre personer med funktionsnedsättning har i vissa fall särskilda kostnader för bosättning och familjebildning. Enligt förarbetena till socialtjänstlagens avgiftsbestämmelser bör levnadsomkostnader för yngre personer med funktionsnedsättning, efter en individuell prövning, beräknas till en nivå som överstiger minimibeloppet med upp till 10 % (proposition 2000/01:149 Avgifter inom äldre och handikappomsorg s. 41).

2.2 Individuell del

Beslut om förbehållsbelopp är alltid individuella beslut. Detta innebär att förbehållsbeloppet kan behöva ändras om personen har fördyrande levnadsomkostnader av varaktig karaktär. Med varaktig karaktär avses en kostnad som är regelbundet återkommande under i vart fall större delen av ett år och beloppet måste uppgå till 200 kronor per månad per kostnadsslag.

Individuellt tillägg för reglering av skulder beviljas ej. Hänsyn tas ej till privata underhållsavtal

Förbehållsbeloppet skall höjas om följande fyra kriterier är uppfyllda:

- Den enskilde varaktigt har behov av ett högre belopp på grund av särskilda omständigheter
- Behovet avser en inte oväsentlig fördyring
- Behovet avser en sådan levnadsomkostnad som faller in under de schabloniserade delarna av minimibeloppet
- Den enskilde har ej genom bidrag eller annan förmån redan kompenserats för merkostnaden

Detta innebär att beloppet inte skall höjas om det är fråga om tillfälliga extrakostnader; regelbundet återkommande små extrakostnader eller om kostnaderna inte ligger inom det som definierats som normal levnadsomkostnad.

Exempel på kostnader som påverkar minimibeloppen kan vara:

- Fördyrad kost
- Familje- och arbetssituation: till exempel underhållskostnader för minderåriga barn
- Kostnader för god man eller förvaltare

Detta förutsätter att den enskilde lämnar aktuella uppgifter.

2.2.1 Avgift för mat

Avgift för biståndsbedömt matabonnemang samt månadsavgift för kost i särskilt boende jämkas ner till konsumentverkets fastställda livsmedelskostnad genom ett tillägg till minimibeloppet. Tillägget bestäms av omfattningen på abonnemanget.

2.3 Boendekostnad

Bostadskostnader beräknas enligt de riktlinjer som Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten använder vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer och bostadstillägg för barnfamiljer. Detta innebär att i de fall en brukare har bostadstillägg behöver socialnämnden inte göra någon självständig uträkning av boendekostnaden utan kan använda den uträkning som hämtas från Försäkringskassan/ Pensionsmyndigheten.

Om bostaden delas med andra personer över 18 år delas bostadskostnaden lika mellan dessa.

Om den enskilde har bostadstillägg eller bostadsbidrag inhämtas dessa uppgifter från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten.

2.3.1 Hyreslägenhet

Bostadskostnaden för hyrd lägenhet är den avtalade månadshyran inklusive driftkostnader och exklusive hushållsel. Hyresavi och/eller hyreskontrakt ska kunna uppvisas. Hyra för garage och bilplats samt kabel TV-avgift ingår inte i bostadskostnaden.

2.3.2 Bostadsrätt

Bostadskostnad för bostadsrätt är den av föreningen fastställda avgiften inklusive driftkostnader och exklusive hushållsel. Hänsyn tas till den som tagit lån för förvärv av bostadsrätten för räntekostnaden som bostadskostnad. Amortering och underhåll av bostadsrätt räknas inte som en del av boendekostnaden. Underlag på utgifter ska kunna uppvisas.

2.3.3 Egen fastighet

I bostadskostnad för egen fastighet tas hänsyn till:

- Räntekostnader
 - Uppvärmning (inte hushållsel, som ingår i minimibeloppet)
 - Konsumtionsavgift (vatten/sophämtning)
 - Fastighetsskatt
 - Lån på fastigheten
 - Taxeringsvärde
- OBS - Amortering och underhåll av fastigheten räknas inte som en del av boendekostnaden.
- I det fall en brukare bor kvar i ett hus som övertagits av anhöriga räknas den faktiska hyran alternativt om ingen hyra erlaggs – de utgifter brukaren har för driftskostnader. Hyresavi och/eller hyreskontrakt samt underlag på driftskostnader ska kunna uppvisas. Pensionsmyndighetens schabloner för bostadsuppvärmning används.

3 Beräkning av avgiftsunderlag

Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad. Avgiften är individuell och får inte vara högre än att den enskilde har kvar pengar till normala levnadskostnader och boende. Utifrån den enskildes inkomster och förbehållsbelopp beräknas den enskildes avgiftsutrymme.

3.1 Inkomstbegrepp

Avgiftsunderlaget fastställs utifrån den enskildes inkomster, bland annat:

Löner, ersättningar och bidrag, arvoden, kostnadsersättningar, pensioner, förmåner och alla andra inkomster samt inkomster av kapital.

Vilka inkomster som får ligga till grund för beräkningen finns angivet i 8 kap. 4 § SoL.

3.2 Inkomst av kapital

Inkomsten av kapital skall grundas på den faktiska inkomsten per den 31 december föregående år.

3.3 Inkomstuppgifter och inkomstförfrågan

För beräkning av den enskildes avgiftsutrymme skall en inkomstförfrågan lämnas in. Om vederbörande väljer att ej uppge inkomstuppgifter på inkomstförfrågan eller när aktuella inkomstuppgifter ej lämnas in alls debiteras högsta avgift.

Felaktigt uppgiven inkomst eller underlåtenhet att lämna uppgifter medför rätt att fastställa och debitera avgifter i efterskott.

Årligen under första kvartalet skickas en inkomstförfrågan ut för att samla in aktuella inkomstuppgifter. Den enskilde är skyldig att anmäla sådan förändring i inkomst- och bostadsförhållanden som kan medföra förändring av avgift.

3.4 Inkomster för makar

Vid inkomstberäkning läggs makars inkomster samman och delas på två, med tillägg för halva hyran, oavsett om båda eller endast den ena maken har insatser. Det ska alltid göras varsin utredning på makarnas avgiftsutrymme när båda har insatser.

3.4.1 Inkomster för ej sammanboende makar

När makar ej är sammanboende så görs avgiftsutredningen som om makarna ej är gifta och inte lever tillsammans.

3.5 Inkomster för sammanboende

Vid inkomstberäkning för sammanboende görs en avgiftsuträkning på den enskildes inkomster där halva hyran räknas med. Finns uppgifter om taxeringsvärde gäller samma princip.

3.6 Högkostnadsskydd/maxtaxa

Högekostnadsskydd innebär ett maxbelopp som får tas ut totalt för hemtjänst, trygghetslarm och kommunal hälso- och sjukvård per person. Högekostnadsskyddet regleras mot prisbasbeloppet enligt 8 kap. 5 § SoL.

3.7 Hyresjämkning vid dubbla boendekostnader

Hyresjämkning för dubbla boendekostnader medges ej enligt likställighetsprincipen 2 kap. 3 § kommunallagen.

4 Avgiftsbeslut

Avgiftsbeslut skickas alltid ut skriftligen vid nya ärenden samt vid förändrade insatser som påverkar avgiften. När den enskilde får avgiftsbeslutet ska denne kontrollera om uppgifterna som ligger till grund för beslutet stämmer, om så inte är fallet ska den enskilde meddela avgiftshandläggaren.

4.1 Överklagande

Beslut om avgifter eller förbehållsbelopp enligt 8 kap. 4–9 § SoL kan överklagas till förvaltningsrätten. Möjligheten att överklaga gäller alla delar vid uträkning och beräkning av avgift. I samband med att ett beslut om avgift meddelas skall besvärshänvisning lämnas där det framgår hur och inom vilken tid den enskilde kan besvara sig över beslutet.

4.2 Särskild omprövning

Avgiften skall ändras om något av de förhållanden som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Avgiften får räknas om utan underrättelse om ändringen föranleds av förändringar i prisbasbeloppet.

En ändring av avgiften skall gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändring har uppkommit. En ändring av avgiften skall dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden.

4.3 Årlig omprövning

En allmän omprövning av avgifterna skall normalt göras en gång per år med tillämpning av ändrade basbelopp, skattebestämmelser, inkomstuppgifter, bostadskostnader med mera vid lämplig tidpunkt som kommunen bestämmer.

5 Avgiftskonstruktion i ordinärt boende

Alla avgifter debiteras normalt månaden efter.

5.1 Hemtjänst

Avgiften för omvårdnad- och serviceinsatser baseras på antalet insatstimmar. Timplaxa upp till maxtaxan. Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter.

5.2 Trygghetslarm

För trygghetslarm utgår en fast månadsavgift oberoende på installations- eller avslutsdatum. Ingen avgift tas ut för uttryckning vid larm. Med trygghetslarm avses alla typer av trygghetslarm inklusive GPS-larm.

Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter. Avgiften ingår i maxtaxan.

5.3 Demensdagvård

Demensdagvård ska vara biståndsbedömt och avgiften ingår inte i maxtaxan.

Ledsagning enligt SoL, debiteras enligt hemtjänsttaxa.

Taxa enligt årligen antagna taxor och avgifter i kommunfullmäktige.

5.4 Matabonnemang

Matabonnemang bedöms till antal portioner/vecka efter behovsprövning.

Matabonnemang ingår ej i maxtaxan och ska vara biståndsbedömd.

Det är enbart frånvaro för sjukhusvistelse som kommer godtas och då räknas portionskostnaden bort per tillfälle. Individuell prövning ska ske. Matabonnemang kan pausas vid frånvaro om minst 5 dagar, men max 30 dagar i följd. Frånvaro ska då anmälas minst 7 dagar i förväg. Abonnemangavgiften räknas inte av vid giltig frånvaro eller vid paus av abonnemang. Vid frånvaro längre än 30 dagar rekommenderas brukaren avsluta sitt abonnemang och göra en ny ansökan.

Abonnemangavgift är en administrativ avgift och debiteras månadsvis oavsett antal portioner, vid giltig frånvaro eller vid pausat abonnemang.

Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter.

5.5 Näringsdryck och sondnäring

I ordinärt boende samt i LSS-boende utgår en fast månadsavgift för näringsdryck och sondmat.

Hel nutrition

Halv nutrition

Tilläggsnutrition

Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter. Avgiften ingår ej i maxtaxan.

5.6 Frånvaro

Avdrag för insatser kan medges antingen under sjukhusvistelse eller vid annan anmäld frånvaro (gäller ej metabonnemang, se 5.4), och redovisas efterkommande månad. Annan frånvaro än sjukhusvistelse ska vara anmäld senast sju dagar i förväg.

5.7 Retroaktiv justering

Vid ändrade inkomster sker retroaktiv justering av avgiften upp till 6 månader tillbaka. Till exempel vid ansökan om bostadstillägg kan beslutet från myndigheten dröja några månader och då sker en retroaktiv utbetalning, vilket innebär att avgiften justeras bakåt i tid för samma tid som beslutet från myndigheten gäller, max 6 månader bakåt.

6 Avgiftskonstruktion i särskilt boende

Hyra betalas med en månads förskott, omvårdnad och service samt kost debiteras en månad i efterskott.

6.1 Omvårdnad och service

Avgiften för omvårdnad och service är utformad så att den enskilde alltid betalar det maximala beloppet upp till den enskildes avgiftsutrymme.

6.2 Kost

En fast månadsavgift tas ut för kost. Avgiften avser heldygnskost och därmed debiteras ej kostnad för sondmat eller näringsdryck. Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter

6.3 Hyra

Bostäder i kommunens särskilda boendeformer upplåts med hyreskontrakt enligt hyreslagen och den boende skall betala fastställd hyra enligt gällande hyresavtal. Utöver hyreskostnaden tas avgift ut för hyressättningsavgift, i dagsläget 12 kronor per månad och lägenhet. Hyra och hyressättningsavgift debiteras i förskott.

6.4 Boendeavgift

På Vinkelbo tas ingen hyra ut, där betalar de boende en boendeavgift som går mot avgiftsutrymmet. Boendeavgiften är en tolftedel av 0,5539 gånger prisbasbeloppet, följer Socialstyrelsens rekommendationer. Boendeavgift debiteras i förskott.

6.5 Förbrukningsmaterial

Avgift för förbrukningsmaterial faktureras efterkommande månad, omfattas inte av maxtaxan. Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter.

6.6 Medboende

Medboenden utan eget biståndsbeslut på särskilt boende kan ha rätt till eget beslut på städ, tvätt samt matabonnemang och ska debiteras för sina egna insatser. I avgiftsutredningen läggs den medboende upp på särskilt boende för att kunna debiteras för helkost.

6.7 In- och utflyttning

Vid inflyttning debiteras hyra från och med den dag då brukaren tackat ja och får tillträde till bostaden. Avgift för omvårdnad, service och kost debiteras från och med den dag då hen flyttar in i bostaden och avslutas den dag då den boende flyttar eller avlider. Vid utflyttning debiteras hyra tills lägenheten är tömd, städad och besiktigad.

Om lägenheten inte är tömd och städad inom 14 dagar från dödsfall så kommer kommunen anlita privat städbolag för städningen, kostnaden debiteras dödsboet. Kostnaden omfattas inte av maxtaxan.

Vid dödsfall kan debiteringen behöva justeras utifrån eventuell frånvaro eller betald faktura där viss del behöver återbetalas.

6.8 Frånvaro

Avdrag för kost och insatser medges vid sjukhusvistelse eller vid annan anmäld frånvaro, redovisas efterkommande månad. Annan frånvaro är sjukhusvistelse ska vara anmäld senast sju dagar i förväg.

6.9 Retroaktiv justering

Vid ändrade inkomster sker retroaktiv justering av avgiften upp till 6 månader tillbaka. Till exempel vid ansökan om bostadstillägg kan beslutet från myndigheten dröja några månader och då sker en retroaktiv utbetalning, vilket innebär att avgiften justeras bakåt i tid för samma tid som beslutet från myndigheten gäller, max 6 månader bakåt.

7 Hemsjukvård och rehabilitering

Med hemsjukvård och rehabilitering avses all sjukvård som utförs av kommunal hälso- och sjukvårdspersonal, det vill säga sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster eller annan personal som utför uppgiften på delegation av dessa.

Inskrivna i hemsjukvård

(Ingår i maxtaxan)

Ej inskrivna i hemsjukvård

(deb. max fyra besök/månad)

Ej avbokad hembesök

Bedömning/utprovning tekniska hjälpmedel

Utfärdande av intyg

Hälso- och sjukvårdsinsatser till boende enligt LSS

Avgifter för hjälpmedel (följer Regionen)

Kryckkäppar

Isdubbar

Doppsko

Rullator – den andra

(första rullatorn är utan avgift)

CPAP/BIPAP

Eldriven rullstol för utomhusbruk
Tyngdtäcke

Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter. Debitering sker efterkommande månad.

Badbräda, Duschpall, förhöjningsklossar, griptång, strumpådragare och TENS-apparat ligger under egenansvar.

8 Korttidsboende och växelvård

Korttidsboende, dygnsavgift -
Växelvård, dygnsavgift -

Beräknas: Maxtaxa (omvårdnadsdelen)/30 + 1/30 av helkost särskilt boende + 1/30 av avgift för förbrukningsartiklar.

Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter. Omvårdnadsdelen för korttidsboende respektive växelvård ingår i maxtaxa.

9 Avgiftskonstruktion inom LSS

Kost debiteras efterkommande månad.

9.1 Insatser

Insatser som beviljas med stöd av LSS är enligt lag avgiftsbefriade.

9.2 Hyra

Bostäder upplåts genom andrahandsuthyrning med hyreskontrakt skrivna på Norsjö kommun. För lägenheter på Åkargatan 13 tas avgift ut för hyressättningsavgift, i dagsläget 12 kronor per månad och lägenhet utöver hyreskostnaden. Hyra och hyressättningsavgift debiteras med en månads förskott.

9.3 Kost

För verksamheter som bedrivs enligt LSS debiteras kostavgift i tre steg:

Korttidsboende Snäckan 0–3 år

Korttidsboende Snäckan 4–15 år

Korttidsboende Snäckan 16–21 år

Daglig verksamhet mat inklusive mellanmål, debiteras efterkommande månad.

Resor till och från daglig verksamhet betalas per resa.

Hänvisa till KF antagna taxor och avgifter. Debiteras efterkommande månad.

10 Dödsboförvaltning och åtgärder enligt Begravningslagen

Dödsboförvaltning och åtgärder enligt Begravningslagen debiteras per timme och beräknas enligt följande: Prisbasbelopp x 0,685% + moms (25%)